

Nález fragmentu fajánsové nádoby v podobě sovy z Bartolomějské ulice v Praze

JAN HAVRDA — KRISTÝNA MATĚJKOVÁ

Dlouhodobý archeologický výzkum v prostoru historických pražských měst přinesl nejen množství poznatků o průběhu jejich osídlení, ale současně také četné soubory kuchyňské a stolní keramiky, z nichž ty novověké patří mezi nejobemnější. S potěšením lze konstatovat, že v posledních letech výrazně pokročilo zpracování starších nálezů i těch získaných v době nedávné. Pozornost je věnována zejména výplním odpadních objektů, v nichž se často zachovávají i celé nádoby.

Z dosud publikovaných souborů je možno uvést například jímku z Karmelitské ulice, jejíž relativně krátká doba existence je prokazatelně ohraničena lety 1609 a 1656 (RÜCKL/HAVRDA/TRYML 2007). Dále pak komparaci dvou jímek z prostoru Malé Strany a Nového Města (CYMBALAK/MATĚJKOVÁ 2013), komplexní zpracování několika jímek z Pražského hradu (BLAŽKOVÁ 2013), nebo jímku kláštera kapucínů z náměstí Republiky (JUŘINA/VYŠOHLÍD 2009).

Klášteří barokní jímku, tentokrát ovšem patřící řádu theatinů sídlících na Malé Straně, se zabývá také nedávno publikovaný příspěvek Jarmily Čihákové a Martina Müllera (ČIHÁKOVÁ/MÜLLER 2013). Velký soubor pečeti získaný z její výplně umožnil rekonstruovat kontakty členů řádu s okolním světem.

Další soubor raně novověké kuchyňské a stolní keramiky, obsahující navíc unikátní fajánsovou nádobku, byl získán při zjišťovacím archeologickém výzkumu prováděném pražským pracovištěm NPÚ v roce 2012 v zadní části parcely jednoho ze staroměstských domů (*obr. 1*).

Dějiny domu

Nálezový soubor pochází z domu, o němž se nám mnoho písemných pramenů nezachovalo. Jeho dějiny byly naposledy zpracovány v rámci pasportizace SÚRPMO (VILÍMKOVÁ 1963), z jejíchž závěrů čerpáme. Na parcele novostavby čp. 349/I v ulici Na Perštýně, postavené na konci 19. století, se ve středověku nacházely dva domy, zasahující směrem západním a jižním až do míst patřících dnes k domu čp. 309/I, který má hlavní průčelí do Bartolomějské ulice. Severní dům (čp. 349b/I), sousedící s čp. 350/I, byl znám jako dům „U Zlatého hroznu“. Jižní (čp. 349a/I) byl později nazýván „Součkovský“ či „U Dolejších Kobrů“. V zadní části parcely raně novověkého domu čp. 349/I byla v roce 2012 položena sonda 1. Dnes toto místo náleží k čp. 309/I (*obr. 2*).

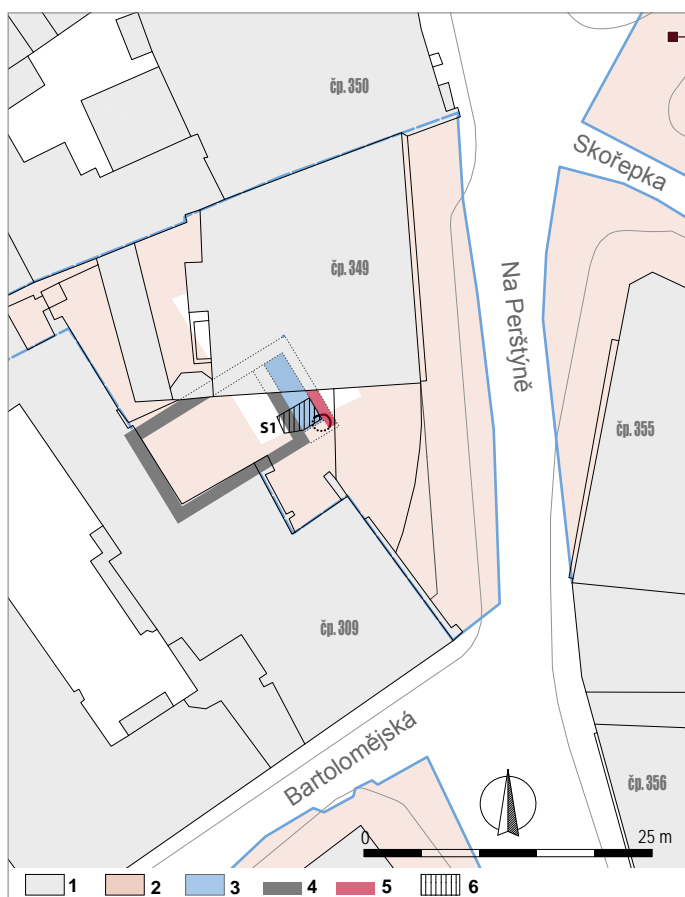
Pro období let 1364 až 1433 známe pouze několik jeho majitelů, mezi nimi například kráječe sukna Haška či bečváře Ticza (TOMEK 1866, 102; VILÍMKOVÁ 1963, 2). Z následujících dvou století se o vlastnicích nezachovaly žádné zmínky. Další dějiny domu lze sledovat až od počátku 17. století (LÍVA 1935, 62). V roce 1623 jej koupil Jáchym Mattes za 200 kop od dětí po Janu Behemovi z Bawenberku. V roce 1627 dům kupuje Jan Kobr z Kobrsperka, v roce 1653 byl majitelem domu Jan Valerián Neumann z Pucholce, který jej vyženil po sňatku s dcerou Jana Kobra Lidmilou. V rodině Neumannově se dům udržel do roku 1680. Je pravděpodobné, že po velkém požáru Linhartské čtvrti v roce 1678, kterým bylo zasaženo 34 domů (VILÍMKOVÁ 1963, 4), zde proběhly stavební úpravy (obr. 3).

Obr. 1. Historické centrum Prahy, nároží Bartolomějské ulice a ulice Na Perštýně na Starém Městě pražském. Umístění zjišťovacích sond (S1, S2 a S3) na východním, v době výzkumu (v roce 2012) nezastavěném dvorku domu čp. 309/I (kresba J. Hlavatý a S. Babušková, 2014).

Nálezové okolnosti a situování nálezů

V květnu a červnu 2012 proběhl na parcele č. 317/7, na východním dvorku domu čp. 309/I, který se nalézá u ulice Na Perštýně na nároží ulice Bartolomějské a na Starém Městě pražském, zjišťovací archeologický výzkum (obr. 1). Realizovány zde byly tři sondy.

Obr. 2. Praha 1-Staré Město, čp. 309/I v Bartolomějské ulici a čp. 349/I v ulici Na Perštýně. Situování sondy S1 v rámci historické zástavby.

Vysvětlivky: 1 – současná zástavba; 2 – rozsah zástavby v 1. polovině 19. století dle mapy stabilního katastru; 3 – šije/sklep, z jehož zásypu byl při realizaci zjišťovací sondy S1 získán popisovaný soubor nálezů; 4 – románský dům; 5 – vrcholně či pozdně středověká zed; 6 – sonda S1 (kresba J. Hlavatý a S. Babušková, 2014).

Nejvýznamnějším objevem této akce bylo odhalení románského domu obdélné dispozice (*obr. 2*). Dům, z něhož mohlo být dokumentováno jak zdivo polozahloubeného, původně plochostropého suterénu, tak částečně i zdivo prvního nadzemního podlaží, byl postaven technikou řádkového zdiva z pečlivě opracovaných kvádrů (HAVRDA/SEMERÁD 2012; 2013; HAVRDA/SEMERÁD/MUSÍLEK 2014).

Dále bylo zjištěno, že v průběhu středověku se gotická řadová zástavba postupně rozšiřovala směrem na jih a východ od objevené raně středověké stavby. Patrně ve vrcholné gotice dochází k prolomení nového vstupu v ose severovýchodní obvodové zdi románského domu, nacházejícího se zřejmě v hloubi parcely, a k přiložení zahloubené, zaklenuté polosuterénní vstupní šije, která byla postavena přes starší studnu. Šije pravděpodobně spojovala kvádrkový objekt s novým domem postaveným východně od něj. Zhruba v tomto prostoru se dnes nalézá obytný dům čp. 349/I, postavený na místě

Obr. 3. Výřez z Huberova vyobrazení Prahy z roku 1765–1769 se zvýrazněním domu čp. 309/I a 349a/I již po barokních úpravách (upravila S. Babušková, 2014).

staršího, původně středověkého objektu zbořeného v roce 1897 (obr. 2). Novostavba je, stejně jako její předchůdce, orientována kolmo k ulici Na Perštýně. Vstupní šíje, která sloužila v průběhu pozdního a patrně i vrcholného středověku, byla zasypaná někdy v raném novověku, bezpochyby v důsledku rozsáhlých stavebních úprav, při kterých na jejím místě vznikl čtvercový dvůr. Mladší podoba domu, je ovšem patrně ne příliš věrně, zachycena až na Huberově plánu Prahy z let 1765–1769 (obr. 3).

Obr. 4. Praha 1–Staré Město, Bartolomějská ulice čp. 309/I. Řez R2, severní stěna sondy S1 na východním dvorku objektu. Vysvětlivky: **růžově** – zásyp sklepa (vrstvy 142, 148, 145, 146, 154 155 a 157), z kterého byl získán soubor raně novověké keramiky; **vr. 132** – valounová dlažba z 17.–18. století; **vr. 156** – fluvialní písek, podloží. Popis zděných konstrukcí: **z-02** – novodobý kanál ze smíšeného zdiva; **z-07** – východní zeď kvádríkového domu (západní zeď sklepa), později upravovaná (z-21 a z-08); **z-16** – konstrukce z lomové opuky, patrně gotická (východní zeď sklepa); **z-15** – zborcená klenba sklepa z lomové opuky (kresba J. Sedláčková, N. Trachtová, úprava S. Babušková, 2014).

Popis nálezové situace

Ze zásypu zmíněné šíše objevené v sondě I byl získán referovaný soubor novověké kuchyňské a stolní keramiky. Do hloubky jednoho metru se v sondě I nalézaly pouze recentní a subrecentní navážky a konstrukce. Starší novověké situace byly dochovány až od nivelety 190,85 m. V hloubce 1 m byla při severním okraji sondy zachována dlažba z velkých říčních valounů a křemenců uložených v písčitém loži (vr. 132). Dlažba přiléhala k východnímu líci cihlové zdi z-08, která byla zbudována nad starší románskou konstrukcí (z-07). Nálezy mezi valouny datují její vznik do 17.–18. století. Je velmi pravděpodobné, že se jedná o povrch dvora, který vznikl při barokní (?) přestavbě domu, a je vyznačen na mapě stabilního katastru (obr. 2). Je nutno upozornit, že ve stejné výšce se nalézala i úroveň podlahy přízemí kvádríkového domu (z-07). Valounová dlažba překryla jeden metr vysoké souvrství zásypového charakteru, z něhož byly získány zlomky keramiky datovatelné do 17. století (obr. 4).

Novověký zásyp ležel na horizontální konstrukci (z-15), tvořené na výšku vyskládanými opukovými kameny spojenými vápennou maltou. Konstrukci je možno interpretovat jako relikv zřícené klenby,¹ která se nalézala mezi zdmi z-07 a z-16 ve výškovém intervalu 189,6–189,3 m (HAVRDA/SEMERÁD 2012, 39). Prostor pod klenbou byl vyplněn až dva metry mocným souvrstvím písčito-hlinitých vrstev s četnými opukovými kameny. Souvrství lze považovat za patrně jednorázový zásyp sklepa/šíje, který nasedal přímo na snížené písčité podloží.

Pouze pod jihovýchodním rohem sondy se pod zásypem, ale i pod základovou spárou východní zdi (z-16), objevila přibližně kruhová konstrukce vyzděná z lomové opuky a ojedinělých křemenců spojená hlínou, kterou lze interpretovat jako roubení studny. Z výplně výkopu pro studnu se podařilo získat pouze jeden keramický zlomek datovatelný bohužel pouze obecně do vrcholného středověku. Studna byla vyplněna zásypovými vrstvami obdobného charakteru jako zásyp sklepa/šíje.

Zmíněný zásyp vyplnil 1,8 m široký zaklenutý gotický (?) prostor, vymezený raně středověkou kvádríkovou zdí na západě (z-07) a zdí z lomové opuky (z-16) pravděpodobně vrcholně středověkého stáří na východě. Délka tohoto prostoru přesahovala dva metry. Zděné konstrukce na severní a jižní straně šíše však nebyly pro malý rozměr zjišťovací sondy (S1) zachyceny (obr. 2). Zmíněný vrcholně či pozdně středověký úzký prostor vznikl při změně komunikačního schématu domu v úrovni suterénu, během které došlo k prolomení jeho východní zdi a současně vytvoření nové vstupní, patrně schodiškové šíše. Tato prostora, jež byla součástí středověkého sklepa domu, byla zasypana při jedné z výrazných novověkých přestaveb objektu.

Nálezový soubor keramiky, fajánse a skla

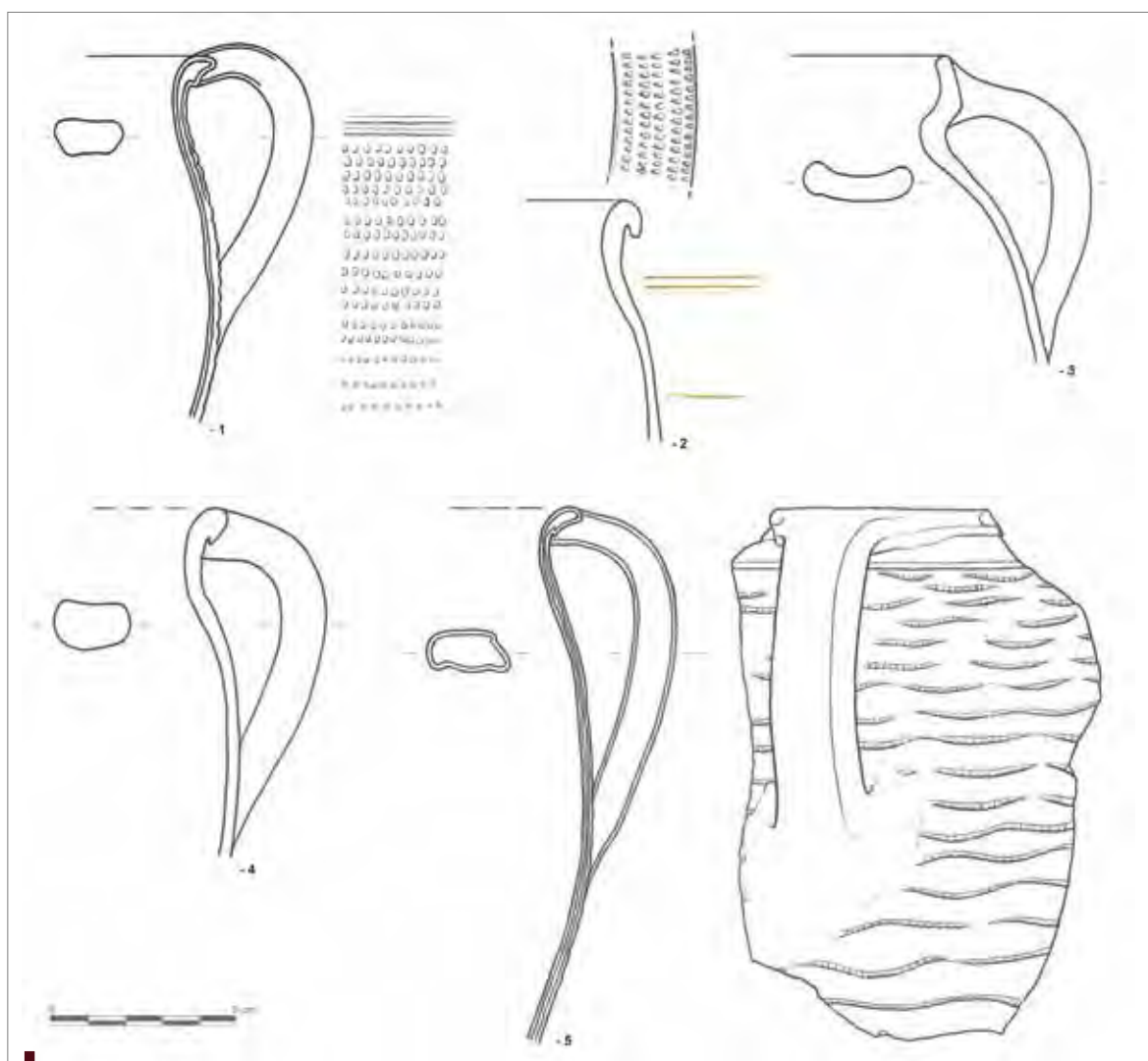
Výplň sklepa/šíje poskytl kromě nálezů skla i objemný soubor keramického materiálu. Vyznačuje se nevýraznou otřelostí zlomků, které bylo možné relativně snadno dohledat do větších celků. S ohledem na to by se dalo uvažovat, že představuje zásyp vzniklý v kratším časovém úseku. Množství starší reziduální keramiky nedosahovalo ani půl procenta zlomků, které se navíc mohly do prostoru sklepa dostat již dříve.

Převážnou část souboru tvořily fragmenty glazovaných nádob, nejčastěji hrnců a pánví, dále džbánů a talířů–mís. Pokud bylo možné sledovat, celková profilace hrnců je spíše soudkovitá. V několika případech je lze díky typické výzdobě, provedené různobarevnými hlinkami, označit za takzvané

1 Zděné konstrukce analyzoval Matouš Semerád.

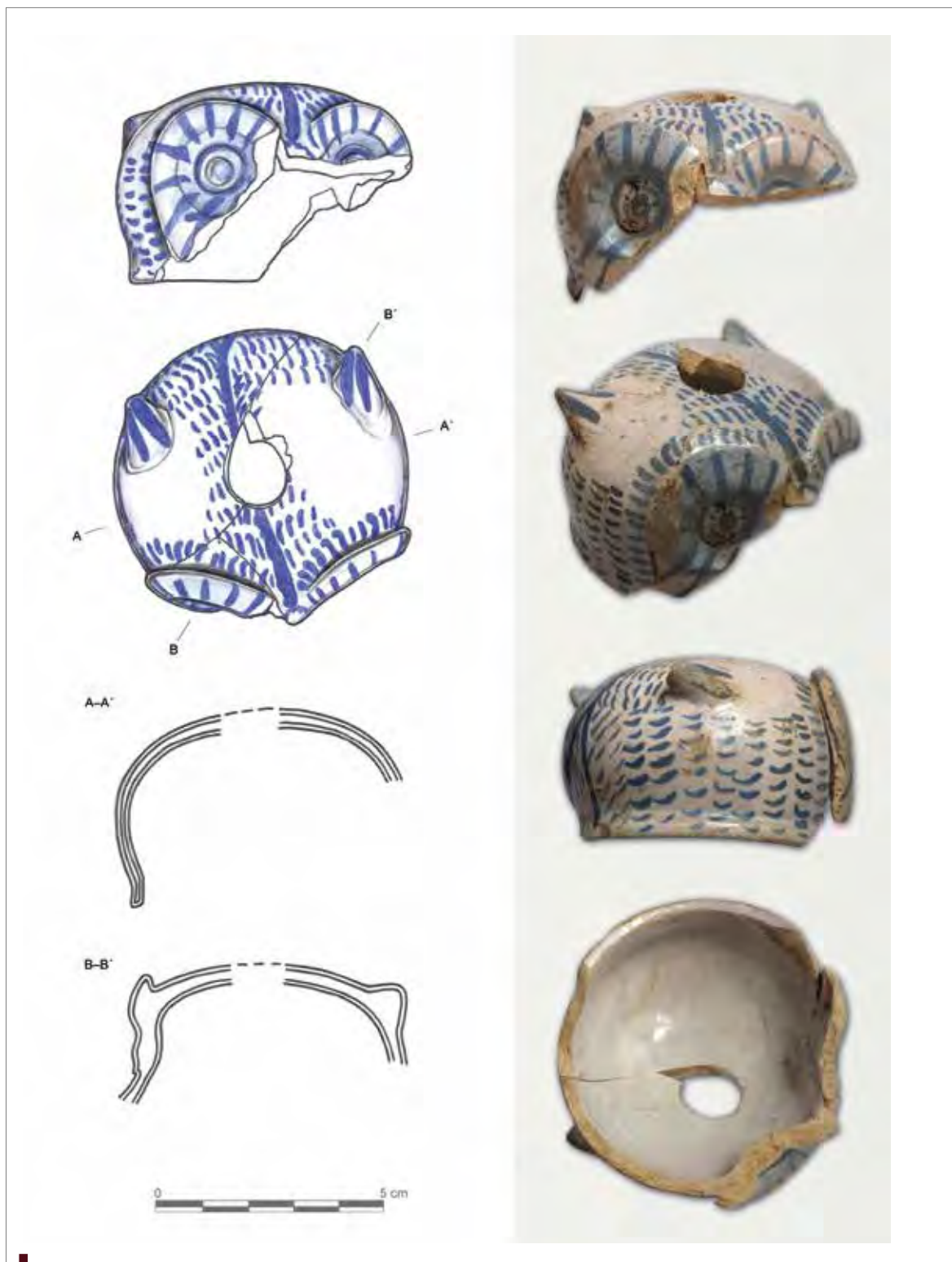
Obr. 5. Praha 1–Staré Město, Bartolomějská ulice čp. 309/I. Kresba fragmentů keramických nádob zdobených malbou hlinkami, tzv. berounského zboží, získaného ze zásypu sklepa/šíje (kresba V. Čermák, 2014).

Obr. 6. Praha 1-Staré Město, Bartolomějská ulice čp. 309/I. Kresba keramických nálezů: 1 – hrnec zdobený radélkem; 2 – hrnec zdobený červenou malbou; 3 – hrnec s okružím a hrubým povrchem; 4 a 5 – hrnce. Nálezy byly získány ze zásypu sklepa/šitje (kresba V. Čermák, 2014).

berounské zboží. Vzhledem k tomu, že stejné zboží bylo vyráběno i v Praze, mohou být stejně tak produktem dílen místních (BLAŽKOVÁ 2013, 217). Zaznamenány byly mísy, džbány i nepříliš typický cedník a pánev. Červená barva střepu spolu se zelenou a bílou malbou řadí tyto kusy do skupiny červené hrnčiny. Vedle běžných výzdobných prvků geometrických a rostlinných se vyskytl také motiv lidských postav (*obr. 5*; ŽEGKLITZ 2001, 109–110).

V menší míře zde byla zastoupena šedá redukčně pálená keramika, běžně označovaná coby zakuřované zboží (hrnce, džbány; třída P5013; RÜCKL/HAVRDA/TRYML 2007, obr. 15) a keramika pálená oxidačně do cihlově červených tónů, neboli „červené zboží“ (hluboké mísy, hrnce, džbány, pokličky). V případě rezného zboží bělavých tónů, které je zdobené červenou linkou, lze snad uvažovat o jeho delším trvání, než jak bylo určeno na základě poznatků z jímek Pražského hradu, kde nepřesahuje polovinu 16. století (*obr. 6*; BLAŽKOVÁ 2013, 216). Spíše ojediněle se objevila kamenina (baňatější tenkostěnná láhev s ouškem). Jedním zlomkem je zastoupeno loštické zboží.

Obr. 7. Praha 1-Staré Město, Bartolomějská ulice čp. 309/I. Kresba a fotografie fragmentu fajánsové nádoby – pokličky v podobě sovi hlavy (kresba V. Čermák, foto J. Hlavatý, grafická úprava S. Babušková, 2014).

Neobvykle v tomto souboru působí přítomnost zlomků archaicky působících nádob ze světle okrově se pálicí hmoty s výraznou, na povrch vystupující příměsí. Morfologicky šlo patrně o hrnce s okrajem ve formě robustnějšího okruží (*obr. 6*), jejichž tělo zdobí vývalkovitá šroubovice. Bývají očazené jako ostatní kuchyňské zboží a na vnějším povrchu nesou nerovnoměrně rozmístěnou čirou solnou glazuru. Pro tyto nádoby postrádáme prozatím analogie.

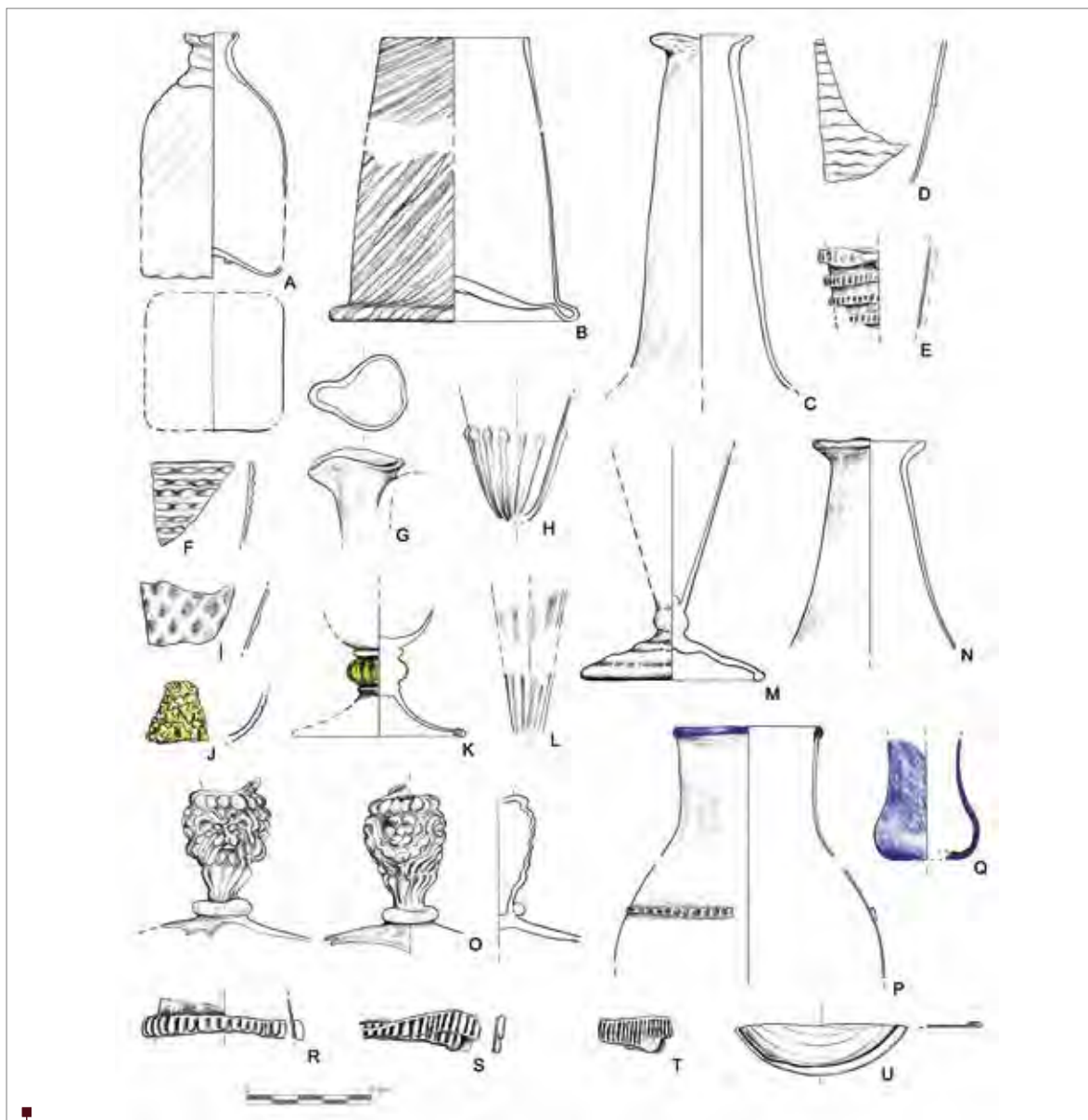

Obr. 8. Praha 1-Staré Město, Bartolomějská ulice čp. 309/I. Fotografie kachle s motivem Lota a jeho dcer (foto J. Hlavatý, 2012).

Ty se naopak podařilo najít pro nejzajímavější nález celého souboru – drobnou fajánsovou nádobku. Představuje stylizovanou sovi hlavičku s výraznými očima a vystouplými oušky (*obr. 7*). Povrch pokrývá bílá fajánsová/majoliková poleva, na níž pak vyniká kobaltově modrá malba představující stylizované peří. Předmět lze interpretovat jako pokličku, která zakrývala hrdlo džbánu ve formě zvířecího, v tomto případě soviho těla. Tyto takzvané *Eulengefässe* měly sloužit k pití (alkoholických) nápojů, případně jako dekorativní prvek v interiéru a patří mezi nejstarší fajánsové výrobky. Nádoby byly vytáčeny na hrncířském kruhu jako jeden kus a plastické prvky, znázorňující opeření a výrazné sovi oči, na ně byly doleповány (KLEIN 1993, Abb. 28). Celkovou podobu pak dotvářela bohatá malovaná výzdoba. Výška džbánů se obvykle pohybovala v rozmezí 25 až 46 cm. Původní produkce je doložena zejména na území Německa, počínaje polovinou 16. století. V oblibě pak zůstaly v průběhu 2. poloviny 16. a v 17. století, v pozdějších obdobích vznikaly jejich napodobeniny a v 19. století také falzifikáty. Jelikož náš exemplář neměl, pokud lze na základě takto malé části soudit, plasticky zvýrazněné opeření, dá se předpokládat, že náleží spíše produkci mladší (po roce 1560). Nasvědčovalo by tomu i nepřilíh detailní provedení výzdoby. Pozornost budí také zhruba centimetrový provrtaný otvor v horní části hlavičky, naznačující, že po zničení nádoby mohlo víčko sloužit ještě jinému účelu. Na druhé straně je však také možné, že zdejší majitel nevlastnil celou nádobu, ale pouze ono víčko, které se ostatně velice často ztrácelo (SCHMITT/GALL/WIRTH 1970, 331–332).

Právě v německých sbírkách se s nimi setkáme poměrně běžně (HÜSELER 1956, 160, Abb. 65; ULBERT 1993, 171), z prostoru Čech zatím nepochází žádný nám známý exemplář.

Představu o vybavení domácnosti na prahu novověku dotvářejí fragmenty kamnových kachlů. Většinou to byly kachle komorové, zeleně glazované a zdobené reliéfní výzdobou. Rozpoznány byly exempláře kachlů zrcadlových, s mělkou iluzivní nikou (BRYCH/STEHLÍKOVÁ/ŽEGKLITZ 1990, 152), které jsou datovány do 2. poloviny 16. až na přelom 16. a 17. století. Jeden fragment kachlu nese po-

Obr. 9. Praha 1–Staré Město, Bartolomějská ulice čp. 309/I. Kresba vybraných skleněných nálezů (kresba S. Svatošová, 2012).

měrně vzácně se vyskytující starozákonní motiv Lota a jeho dcer (obr. 8; HAZLBAUER 1998, 54–55).² Několik málo zlomků náleželo také režným nádobkovým kachlům.

Kromě keramiky byly vyzdvíženy střepy ze skleněných nádobek, bohužel značně torzovitých (vypíchnutá dna, nožky pohárků s kupou, hrdla konviček atp.). Jednalo se nejčastěji o poháry, číše, láhve a lahvičky různých velikostí, povětšinou z čirého skla. Bylo možné zaznamenat několik způsobů jejich výzdoby (natavené vlákno, předfukování do formy, bílé nitkování, zlacení, horizontální mačkané vlákno, fasetování). Jedno torzo nádoby bylo vyrobeno ze skla kobaltového (obr. 9).³

2 Za konzultaci ohledně určení kamnových kachlů děkujeme M. Soukupové.

3 Základní charakteristiku skla provedla Anna Žďárská, které tímto děkujeme.

Nálezy z výplně sklepa v dnešní Bartolomějské ulici jsou datovány v intervalu 2. poloviny 16. až 1. poloviny 17. století. Pro uvedené časové zařazení je rozhodující zejména přítomnost berounského zboží, určitým chronologicky citlivým ukazatelem je také plošná výzdoba radélkem na tělech užitkových hrnců a džbánů (*obr. 6*). Ostatně celkový charakter souboru, v němž převažuje glazovaná keramika doprovázená rezným zbožím v menším množství, naznačuje, že se nacházíme spíše v pokročilé fázi raného novověku. Tato datace sice neodpovídá naší domněnce o zásypu provedeném v kratším časovém úseku, nicméně vypovídá o současném stavu bádání o novověké keramice u nás.

Soubor nálezů zachycuje období konce renesance a nástupu baroka. Z hlediska historického dobu neklidnou, po porážce stavovských vojsk v bitvě na Bílé hoře, poznamenanou velkými demografickými změnami. Ty se odrazily také na stavu měšťanstva a jeho majetcích. Dvojí změna majitele domu čp. 349a/I ve 20. letech 17. století může dokládat uvolnění velké části pražských měšťanských domácností pro trh s nemovitostmi (MENDELOVÁ/STÁTNÍKOVÁ 2001, 28–29), zánik sklepa a jeho zaplnění odpadem lze ale s těmito událostmi spojovat zcela hypoteticky. Stejně tak nelze s jistotou zodpovědět ani otázku, komu konkrétně můžeme připisovat popisovaný soubor.

I přes komplikovanou společenskou a politickou situaci však ve sledovaném období docházelo k postupnému rozvoji trhu. Od 2. poloviny 16. století se podařilo Prahu poprvé výrazněji zapojit i do mezinárodního dálkového obchodu, a stala se tak významným obchodním centrem (MENDELOVÁ/STÁTNÍKOVÁ 2001, 55). Za jakých okolností se do jinak v podstatě běžného souboru kuchyňské a stolní keramiky dostala fajánsová nádoba (pokud kdy byla kompletní), se nejspíše nedozvíme, v kontextu uvedených skutečností však nemusí být její přítomnost tolik překvapivá. Jisté ovšem je, že vzhledem k celkové absenci těchto nádob na našem území se patrně nejednalo o předmět běžně dostupný. S produkcí německých fajanséřských manufaktur se totiž v pražských nálezech setkáme hojněji až v 18. století (SOJKA ET AL. 2011, 147).

Literatura

- BLAŽKOVÁ 2013 — Gabriela BLAŽKOVÁ: Současný stav poznání vývoje rané novověké kuchyňské a stolní keramiky – The development of Early Modern ceramic kitchenware and tableware in Bohemia based on assemblages from Prague Castle. *Památky archeologické* 104, 2013, 183–230.
- BRYCH/STEHLÍKOVÁ/ŽEGKLITZ 1990 — Vladimír BRYCH / Dana STEHLÍKOVÁ / Jaromír ŽEGKLITZ: Pražské kachle doby gotické a renesanční. Katalog výstavy, Praha 1990.
- ČIHÁKOVÁ/MÜLLER 2013 — Jarmila ČIHÁKOVÁ / Martin MÜLLER: Hygienické zázemí koleje theatinů v Thunovské ulici na Malé Straně. *Staletá Praha* 29, 2013/2, 120–184.
- CYMBALAK/MATĚJKOVÁ 2012 — Tomasz CYMBALAK / Kristýna MATĚJKOVÁ: Zpracování nálezů ze dvou odpadních jímek a úskalí jejich interpretace – Analysis from two cess pits and problems with their interpretation. *Staletá Praha* 28, 2012/2, 41–76.
- HAVRDA/SEMERÁD 2012 — Jan HAVRDA / Matouš SEMERÁD ET AL.: Praha 1-Staré Město, Bartolomějská čp. 309/I, ppč. 317/1, nálezová zpráva o zjišťovacím výzkumu NPÚ ú. o. p. v hl. m. Praze, č. 2012/19. Uloženo: dokumentační fondy NPÚ ÚOP HMP, čj. 311/90218/2013.
- HAVRDA/SEMERÁD 2013 — Jan HAVRDA / Matouš SEMERÁD: Objev neznámého románského domu v objektu čp. 309 v Bartolomějské ulici na Starém Městě pražském. In: *Archeologické výzkumy v Čechách 2012. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy České archeologické společnosti.* (=Supplément 89), Praha 2013, 34.
- HAVRDA/SEMERÁD/MUSÍLEK 2014 — Jan HAVRDA / Matouš SEMERÁD / Martin MUSÍLEK: K proměně předlokačního osídlení Prahy v raně gotické město na příkladu románského domu v objektu čp. 309 v Bartolomějské ulici. *Staletá Praha* 30, 2014/2, 65–85.
- HAZLBAUER 1998 — Zdeněk HAZLBAUER: Krása středověkých kamen. Odras náboženských idejí v českém uměleckém řemesle. Praha 1998.
- HÜSELER 1956 — Konrad HÜSELER: Deutsche Fayencen. Ein Handbuch der Fabriken ihrer Meister und Werke. Stuttgart 1956.
- JUŘINA/VYŠOHLÍD 2009 — Petr JUŘINA / Martin VYŠOHLÍD: The Capuchin Monastery on náměstí Republiky (Republic Square) in Prague – Kapucínský klášter na náměstí Republiky v Praze – Das Kapuzinerkloster auf dem náměstí Republiky (Platz der Republik) in Prag. (=Studies in Post-Medieval Archaeology 3), 2009, 365–390.
- KLEIN 1993 — Adalbert KLEIN: Deutsche Keramik von Anfängen bis zu Gegenwart. Tübingen-Berlin 1993.
- LÍBAL/VILÍMKOVÁ/PAVLÍK 1963 — Dobroslav LÍBAL / Milada VILÍMKOVÁ / Milan PAVLÍK: Praha 1-Staré Město, čp. 349/I. Stavebněhistorický průzkum, pasportizace SÚRPMO, strojopis, Praha 1963. Uloženo: knihovna NPÚ ÚOP HMP.
- MENDELOVÁ/STÁTNÍKOVÁ 2001 — Jaroslava MENDELOVÁ / Pavla STÁTNÍKOVÁ (eds): Život v barokní Praze 1620–1784. Průvodce výstavou Clam-Gallasův palác 24. 5. – 29. 9. 2001, Praha 2001.

- LÍVA 1935 — Václav LÍVA: Studie o Praze pobělohorské 3. Změny v domovním majetku a konfiskace. In: Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy 9. Praha 1935, 1–439.
- RÜCKL/HAVRDA/TRYML 2007 — Štěpán RÜCKL / Jan HAVRDA / MICHAL TRYML: Renaissance cesspit from Malá Strana in Prague – Renesanční jímka z Malé Strany v Praze. (=Studies in Post-Medieval Archaeology 2). Praha 2007, 361–382.
- SCHMITT/GALL/WIRTH 1970 — Otto SCHMITT / Ernst GALL / Karl August WIRTH (eds): Reallexikon zur deutschen Kunstgeschichte. Band VI, München 1970.
- SOJKA ET AL. 2011 – Jaroslav SOJKA ET AL.: Porcelán na Pražském hradě. Krása a užitek. Praha 2011.
- TOMEK 1866 — Wacław Władiwoj TOMEK: Základy starého místopisu pražského I. Praha 1866.
- ULBERT 1993 — Corinna ULBERT: Ein Frühneuezeitlicher Depottfund aus dem Kloster St. Ulrich und Afra, Augsburg. In: Forschungen für Geschichte der Keramik in Schwaben. Werner Endres / Wolfgang Czysz / Gabriele Sorge (eds), München 1993, 167–178.
- VILÍMKOVÁ 1963 — Milada VILÍMKOVÁ: Stručné dějiny budovy. In: Praha 1-Staré Město, čp. 309/I. Dobroslav Líbal / Milada Vilímková / Milan Pavlík, Stavebněhistorický průzkum, pasportizace SÚRPMO, strojopis, Praha 1963. Uloženo: knihovna NPÚ ÚOP HMP.
- ŽEGKLITZ 2001 — Jaromír ŽEGKLITZ: Svědectví střepů 3 – raně novověká keramika z Petřína. In: Pražský vrch Petřín. Jan Zavřel (ed.), Praha-Litomyšl 2001, 108–113.

KERAMICKÝ

Ze světa dnešního vracíš se zpátky
Přelétneš staletí, neslaviš svátky
Do doby hradeb, obranných valů
utíkáš do sondy na Malou Stranu

Kalicháč, límcák, hromady střepů
Zřetelné stopy nehtových vrypů
Hrnčíři nádob zrobili fůru
Nežli jim okraje vytáhli vzhůru

Popíšeš okraje, zdobená těla
Na zlomcích vlnice ráda bys měla
Někdy však poskládáš profily celé

Třinácté století – desáté – pravěk
Zkoumáš a bádáš, nedbaje na věk
A cítíš mrazení po celém těle

